

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 403/2020-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Matejom Krajčim, PhD., Záhradnícka 51, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 88/2011 a Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 165/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. Matejom Krajčim, PhD., Záhradnícka 51, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 88/2011 a Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 165/2018.

2. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavný súd oboznamuje, že je sporovou stranou v označených konaniach vedených pred okresným súdom ako súdom prvej inštancie a pred krajským súdom ako súdom odvolacím, a to v postavení žalovaného, proti ktorému sa žalobca domáha zaplatenia špecifikovanej sumy spolu s príslušenstvom z titulu zmluvy o pôžičke. Okresný súd rozhodol vo veci sťažovateľa rozsudkom z 9. apríla 2018, ktorým žalobu zamietol, pričom žalobca podal proti uvedenému rozhodnutiu odvolanie.

3. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že konanie v jeho právnej veci trvá už viac ako jedenásť rokov a i napriek jednoduchosti predmetu konania nebolo dosiaľ skončené. Postup okresného súdu hodnotí sťažovateľ ako neefektívny, dôvodiac tým, že okresný súd vykonával neefektívne rozsiahle dokazovanie, ktoré bolo podľa názoru sťažovateľa pre meritórne posúdenie veci nepodstatné, a takisto odročil pojednávanie v niektorých prípadoch na neprimerane dlhú dobu, keď sa vo veci nekonalo. Sťažovateľ ďalej argumentuje, že krajský súd o jeho odvolaní napriek skutočnosti, že odvolacie konanie

trvá už dva roky, dosiaľ nerozhodol. V uvedenom postupe konajúcich súdov vidí sťažovateľ zbytočné priet'ahy.

4. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 88/2011 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 165/2018 a priznal mu tiež primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 20 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Molnárovi, ktorý je členom druhého senátu ústavného súdu v zložení Ľuboš Szigeti – predseda senátu, Jana Laššáková a Peter Molnár.

6. Podľa § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

7. Podľa § 49 ods. 2 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci aj vtedy, ak bol v tej istej veci činný pri výkone inej funkcie alebo povolania, než je funkcia sudcu ústavného súdu.

8. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

9. Sudca ústavného súdu a zároveň predseda II. senátu ústavného súdu Ľuboš Szigeti listom z 8. júla 2020 adresovaným predsedovi ústavného súdu vyhlásil podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde svoju zaujatosť vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie svojich základných práv a slobôd okrem iného aj v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 88/2011, v ktorom ako zákonný sudca vystupoval sudca ústavného súdu Ľuboš Szigeti. V závere svojho vyhlásenia uviedol, že jeho nezaujatosť v prejednávanej veci *„môže byť spochybnená... so zreteľom na to, že som v napádanej veci konal a rozhodoval ako sudca všeobecného súdu“*, a tak navrhol svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

10. Pokynom predsedu ústavného súdu z 9. júla 2020 bolo vyhlásenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do tretieho senátu ústavného súdu. Podľa čl. X ods. 3 rozvrhu práce v znení dodatku č. 1 schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konaného 27. mája 2020 rozhodoval o vyhlásení zaujatosti sudcu ústavného súdu Ľuboša Szigetiho tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský – predseda senátu a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka (ďalej len „príslušný senát“).

11. Príslušný senát ústavného súdu uznesením sp. zn. III. ÚS 301/2020 zo 4. augusta 2020 rozhodol, že sudca ústavného súdu Ľuboš Szigeti je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa, pretože na okresnom súde rozhodoval ako samosudca vo veci, ktorej sa predmetná ústavná sťažnosť týka.

12. Podľa čl. III bodu 1 písm. b) rozvrhu práce vylúčeného predsedu druhého senátu zastupuje predseda prvého senátu. V zmysle čl. II bodu 4 rozvrhu práce je predsedníčkou prvého senátu sudkyňa Jana Baricová.

13. Keďže menovaný sudca ústavného súdu bol vylúčený z rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa, nahradila ho podľa čl. III bodu 1 písm. b) rozvrhu práce ako predsedu senátu sudkyňa Jana Baricová.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

14. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom a jeho závery

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie všetkých svojich označených práv postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v označených konaniach, keď oba sudy podľa mienky sťažovateľa nekonajú bez zbytočných prietáhov.

19. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej je účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, II. ÚS 245/2019).

20. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je teda požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, III. ÚS 355/2012, III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 245/2019). Ústavný súd preto v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08, III. ÚS 154/2018, II. ÚS 245/2019) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

21. Na základe súčinnosti poskytnutej zo strany okresného súdu ústavný súd zistil, že krajský súd o odvolaní žalobcu rozhodol 27. mája 2020 a po rozhodnutí spisový materiál spolu so svojim meritórnym rozhodnutím predložil okresnému súdu, pričom právny zástupca sťažovateľa bol o termíne vyhlásenia rozsudku krajským súdom vopred riadne upovedomený. Ústavný súd konštatuje, že namietané konanie pred krajským súdom bolo

v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu skončené, a to na základe vydania meritórneho rozhodnutia – zmeňujúceho rozsudku z 27. mája 2020, ktorý vydal vo veci sťažovateľ a krajský súd.

22. Ústavný súd je teda toho názoru, že si okresný súd a krajský súd z hľadiska požiadavky odstránenia stavu právnej neistoty svoju úlohu v rámci prvoinštančného konania a odvolacieho konania splnili vydaním meritórneho rozhodnutia. Sťažovateľ, ktorý sa domáha ochrany svojich označených práv vo vzťahu k označeným konaniam okresného súdu a krajského súdu, sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátil v čase, keď už tento prostriedok nápravy vo vzťahu k označeným konaniam okresného súdu a krajského súdu nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (obdobne pozri III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019). Námietku porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak ústavný súd kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú. Rovnako to platí aj vo vzťahu k námietke porušenia čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 ústavy, majúcich charakter ústavných princípov, ktoré sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. jeho rozhodovania o porušení konkrétnych základných práv a slobôd garantovaných ústavou.

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno poprieť, že konanie, v ktorom sťažovateľ vystupoval ako žalovaný, trvalo neprimerane dlho. Takisto však nemožno ponechať bez povšimnutia, že v súdnom konaní začatom v roku 2011 sa sťažovateľ mohol domáhať ochrany svojho práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote už oveľa skôr. Z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by sa sťažovateľ až do podania ústavnej sťažnosti o svoju vec z hľadiska jej trvania zaujímal, ani to, či využil právny prostriedok, na ktorého uplatnenie mal právo podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, t. j. podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu. Pritom sťažnosť na prietahy adresovaná orgánu štátnej správy súdov, napriek tomu, že ju Európsky súd pre ľudské práva samu osebe nepovažuje za účinný prostriedok nápravy, zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv,

a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05). Sťažovateľ tak nepostupoval v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „práva patria len bdelym“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv, ktorá vyžaduje, aby aj strana sporu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu.

24. Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že sa obsah argumentácie ústavnej sťažnosti obmedzuje na námietky neprimeranej doby konania vo veci sťažovateľa, teda zbytočných prietahov v konaní a argumentácia svojím obsahom nijako nesmeruje k limitom čl. 46 ods. 1 ústavy, garantujúceho základné právo na súdnu ochranu. Vzhľadom na uvedené pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom ústavnej sťažnosti sťažovateľa a obsahom namietaného čl. 46 ods. 1 ústavy posúdil ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú a ďalšími sťažovateľom uplatnenými nárokmi sa už ďalej nezaoberal.

26. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu